

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»**

Рівень освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування 073 Менеджмент
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування Цифрове врядування Менеджмент в охороні здоров'я
Тривалість викладання	4-та чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Хожило Ірина Іванівна

д.держ.упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Khozhylo/Khozhylo.php>

E-mail: Khozhylo.I.I@nmu.one

1. Анотація до курсу

Державна політика України в галузі охорони здоров'я – це комплекс прийнятих загальнодержавних рішень чи взятих зобов'язань щодо збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я та соціального благополуччя населення держави як найважливішої складової її національного багатства шляхом реалізації сукупності політичних, організаційних, економічних, правових, соціальних, культурних, наукових та медичних заходів з метою збереження генофонду української нації, її гуманітарного потенціалу та врахування вимог нинішнього і майбутніх поколінь в інтересах як конкретної людини (особистості), так і суспільства в цілому.

Державна політика України в галузі охорони здоров'я реалізується на засадах узгодження з основними принципами глобального управління у сфері охорони здоров'я та є релевантною до міжнародних зобов'язань української держави у сфері громадського здоров'я (Цілі сталого розвитку ООН-2030, УкраїнаЕ-2030, Угода про Асоціацію з ЄС).

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань щодо засад формування та реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я в умовах суспільних трансформацій, а також світової і європейської політики та стратегії в галузі охорони здоров'я та комплексу умінь щодо розвитку державної політики на основі упровадження ефективної публічно-управлінської діяльності у сфері охорони здоров'я з метою забезпечення надання доступних та якісних медичних послуг на рівні європейських стандартів.

Завдання курсу:

- **знати і розуміти:** сутність державної політики у сфері охорони здоров'я; зміст нормативно-правових актів у сфері охорони здоров'я, основних принципів та напрямів здійснення медичної реформи в Україні; основних тенденцій, досягнень та проблем розвитку сучасної державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні та країнах ЄС; характерні особливості публічноуправлінської діяльності у сфері охорони здоров'я та вектор суспільно-важливих напрямків у цій сфері, зокрема, відповідно до стратегічних пріоритетів глобальної, національної та регіональної політики у зазначеній сфері;

- **вміти:** застосовувати практичні навички щодо оцінювання основних інструментів формування вітчизняної моделі політики у сфері охорони здоров'я та визначення здатності до пошуку додаткових джерел її фінансування; продемонструвати здатність аналізувати основні проблеми, які існують у процесі реалізації завдань політики у сфері охорони здоров'я та розробляти конкретні пропозиції на шляху до вирішення цих проблем.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати *розуміння*: сутності державної політики у сфері охорони здоров'я, нормативно-правових актів у сфері охорони здоров'я, основних принципів та напрямів здійснення медичної реформи в Україні;
- продемонструвати *знання* характерних особливостей публічноуправлінської діяльності у сфері охорони здоров'я та *розуміння* суспільно-важливих напрямків у цій сфері;
- продемонструвати *розуміння* сутності трансформацій глобальної політики у сфері охорони здоров'я; *уміти застосовувати* інструментарій аналізу політики для обґрунтування переліку документів міжнародних організацій та країн ЄС, що є релевантними проблематиці управління у сфері охорони здоров'я та змісту Угоди про Асоціацію з ЄС, *вміння аргументувати* та *обґрунтувати* авторську позицію;
- продемонструвати практичні навички щодо оцінювання основних інструментів формування вітчизняної моделі політики у сфері охорони здоров'я та визначення здатності до пошуку додаткових джерел її фінансування;
- продемонструвати здатність *аналізувати* основні проблеми, які існують у процесі реалізації завдань політики у сфері охорони здоров'я та *розробляти* конкретні пропозиції на шляху до вирішення цих проблем;
- продемонструвати *розуміння* та здатність *практично застосовувати* основні методичні положення щодо аналізу державної політики в умовах сталого розвитку та надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я та *продемонструвати* навички здійснювати проектний аналіз міжнародних програм;
- продемонструвати *розуміння* сутності сучасних інформаційних технологій у сфері управління охорони здоров'я (Е-Здоров'я, цифрова медицина);
- продемонструвати здатність *презентувати та обґрунтувати авторську позицію* щодо підготовленої індивідуальної управлінської позиції з метою актуалізації публічно-управлінських проблем під час формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я на всіх рівнях публічного управління.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу. Мета, завдання, результати Політика курсу. Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекція	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Державна політика у сфері охорони здоров'я як навчальна дисципліна та складова соціальної політики української держави		Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 1. Нормативно-правовий механізм формування та реалізації державної політики реформування національної системи охорони здоров'я	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
2	Тема 2. Вступ до аналізу державної політики у сфері охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 2. Медична реформа в Україні в контексті європейської інтеграції: сутність та стратегічні напрями	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
3	Тема 2. Вступ до аналізу державної політики у сфері охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 2. Медична реформа в Україні в контексті європейської інтеграції: сутність та стратегічні напрями	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
4	Тема 3. Державна політика щодо реформування національної моделі охорони здоров'я в Україні: публічно-управлінські аспекти	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 3. Удосконалення систем і процесів публічного управління у сфері охорони здоров'я на основі державно-приватного партнерства	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-6
5	Тема 3. Державна політика щодо реформування національної моделі охорони здоров'я в Україні: публічно-управлінські аспекти	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 3. Удосконалення систем і процесів публічного управління у сфері охорони здоров'я на основі державно-приватного партнерства	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-6
6	Тема 4. Міжнародний досвід формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2

	Практичне заняття за темою 4. Міжнародні організації як стейкхолдери реформування сфери охорони здоров'я в Україні	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
7	Тема 4. Міжнародний досвід формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 4. Міжнародні організації як стейкхолдери реформування сфери охорони здоров'я в Україні	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
8	Тема 5. Сучасні підходи в реалізації державної політики охорони здоров'я в особливий період (пандемія COVID19)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 5. Презентація індивідуальної роботи з аналізу політики у сфері охорони здоров'я в умовах пандемії COVID19	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
9	Тема 5. Сучасні підходи в реалізації державної політики охорони здоров'я в умовах війни та повоєнної відбудови	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття (тестування)	Контрольні заходи	Силабус ККР для проведення заліку Анкети у MS Forms	0-40

Командне/індивідуальне завдання – «**Аналіз політики у сфері охорони здоров'я в умовах війни та повоєнної відбудови**» полягає у підготовці здобувачем вищої освіти аналізу політики у сфері охорони здоров'я на глобальному/національному або місцевому рівні (форму звітності для виконання завдання наведено нижче). Вітається робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командної роботи (індивідуального завдання) перед аудиторією (бажано використовувати Microsoft PowerPoint).

Зміст індивідуального завдання:

На прикладі самостійно обраного рівня реалізації політики у сфері охорони здоров'я (глобальний, національний, регіональний, місцевий, локальний) необхідно провести аналіз політики в умовах війни та повоєнної відбудови та запропонувати шляхи її удосконалення з метою досягнення суспільної мети публічного управління у сфері охорони здоров'я – підвищення тривалості та якості життя на основі надання доступних та якісних послуг.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle.

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів індивідуального завдання*, зміст якого описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК (магістр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК (магістр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за

поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин

(наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Науково-методичний семінар «Вплив війни з російською федерацією на громадське здоров'я в Україні та оптимізація підготовки спеціалістів з громадського здоров'я та клінічної психології здатних вирішувати глобальні медичні виклики, які зумовлені війною» (Г.Слабкий, 2023 рік). <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/53702>
2. Методичний посібник із створення національних інститутів громадського здоров'я шляхом злиття. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2021. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340282/WHO-EURO-2021-1958-41709-57080-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. План відновлення України. Візія «Сильна європейська країна – магніт для іноземних інвестицій». <https://recovery.gov.ua/>
4. Первинна та амбулаторна медична допомога громадянам України внаслідок військового конфлікту: звіт в рамках проекту Міжнародного фонду «Відродження». https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2023/01/irf_sociol_report_fin.pdf
5. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я : підручник. У 2 т. Т. 2 / М. І. Бадюк, П. Б. Волянський, Р. Ю. Гревцова [та ін.] ; редкол.: В. М. Князевич (голова) [та ін.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2018. 320 с.
6. Зима І. Я. Аналіз законодавчого забезпечення державного управління трансформацією системи охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 7. С. 108–113.

http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2019/20.pdf

7. Литвиненко М. В (2018). Механізми реалізації державної політики реформування системи охорони здоров'я в Україні: визначення і складники *Теорія та практика державного управління*. 2018. № 3(62). С. 8. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-3/doc/2/2_3.pdf
8. Самофалов Д. О. Моделі комунікативної діяльності в публічному адмініструванні громадського здоров'я: зарубіжний та український підходи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 9. DOI: [10.32702/2307-2156-2020.9.52](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.9.52)
9. Хожило І.І. Публічноуправлінські аспекти розбудови національної системи охорони громадського здоров'я в Україні: кол.моногр. *Модернізація публічного управління в умовах глобальних змін світового простору*: кол.моногр. Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2021. 258 с.

Нормативні документи

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Деякі питання організації спроможної мережі закладів про охорони здоров'я: постанова КМУ від 28 лютого 2023 р. № 174. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF#Text>
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII (із змінами): URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
4. План відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022 - 2032 роки. https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/21-07-2022-Draft-Ukraine%20HC%20System%20Recovery%20Plan-2022-2032_UKR.pdf
5. Постанови та розпорядження Головного санітарного лікаря України COVID 19. Офіційні документи і рекомендації. <https://moz.gov.ua/golovnij-derzhavnij-sanitarnij-likar-ukraini>
6. Про введення в дію Рішення оперативного штабу Міністерства охорони здоров'я України з реагування на ситуації з поширення інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом вакцинації. <https://moz.gov.ua/nakazi-scho-vvodiat-u-diju-rishennja-operativnogo-shtabu-moz-ukraini>
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19): закон України від 30.03.2020 № 540. URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/02042020/56d97d53-c0bc-4965-8598-368e403e7548.pdf
8. Про встановлення карантину та запровадження посиленних протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова КМУ від 22 липня 2020 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-%D0%BF#Text>
9. Програма Психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в Україні. https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/MHPSS%20Snapshot%20for%20WMHD%202022_ukr%20%283%29.pdf
10. Про систему громадського здоров'я: закон України від 6 вересня 2022 року № 2573. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Додаткові

1. Глобальні цілі сталого розвитку. URL: <http://www.un.org.ua/images/documents/3615/>
2. Державне управління охороною здоров'я: теорія і практика: навч. посіб. у таблицях і схемах / І.І. Хожило, С.М. Мороз. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. 103 слайд-схеми
3. Книш С. В. Удосконалення публічного управління сферою охорони здоров'я в Україні: аналіз реформи та європерспективи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 1. С. 54-

59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_1_11

4. Криничко Л.Р. Охорона здоров'я як об'єкт державного управління. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2019. Вип.1 (65).
http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2019/32.pdf

5. Європейська програма роботи, 2020–2025: Спільні дії для міцнішого здоров'я. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2021. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/345924/WHO-EURO-2021-1919-41670-59496-ukr.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

6. Москаленко В. Актуальні проблеми здоров'я та охорони здоров'я у III тисячолітті URL: <http://amnu.gov.ua/aktualni-problemy-zdorov-ya-ta-ohorony-zdorov-ya-u-iii-tysyacholitti/>

7. Паршикова А. Міжнародний досвід реформування системи охорони здоров'я (досвід країн Європейського Союзу). Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29185.pdf>

8. Підтримка ВООЗ у сфері розвитку системи охорони здоров'я в Україні 2016-2019. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2019. URL: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0011/429698/WHO_support_Ukraine_2016-19_UA_028.pdf

9. Ресурси системи охорони здоров'я в умовах війни: аналітична записка НІСД, жовтень 2022 р. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/resursy-systemy-okhorony-zdorovya-v-umovakh-viyny-zhovten-2022r>

10. Якобчук В. П., Ходаківський Є. І., Литвинчук І. Л. Роль публічного управління у формуванні нової моделі державного регулювання економіки. *Ефективна економіка*. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_1_10

11. Khozhylo I. et al. Local self-government in the focus of the medical reform in Ukraine: analysis of powers. *Theoretical and Empirical Researches in Urban Management*. TERUM. Vol. 15, Issue 2, May, 2020. URL: <https://www.jstor.org/stable/26915288?seq=1>

12. Moroz, S., Khozhylo I., Ryzhenko S., Semenikhina V., Turishcheva N., Khaitov R. COVID-associated panic attacks: regional management aspect. *Archiv Euromedica.*; 10(2):11-13, 2020. URL: http://www.ewg-board.eu/archiv-euromedica/euromedica_02_2020_single_articles/archiv_euromedica_02_2020_maket_29_06_2020_READY_article_02.pdf

Інформаційні ресурси

1. Громадська організація «Платформа здоров'я». URL: <https://health-platform.org.ua/>
2. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/>
3. МОЗ України. Протидія COVID-19. URL: <https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov>
4. Центр громадського здоров'я МОЗ України. Нормативні акти, які регулюють пов'язані з коронавірусною хворобою питання у сфері державної політики України. URL: <https://covid19.phc.org.ua/normatyvna-baza/>
5. COVID 19. Офіційні документи і рекомендації. URL: <https://moz.gov.ua/golovnij-derzhavnij-sanitarnij-likar-ukraini>
6. Статистичний бюлетень «Національні рахунки охорони здоров'я (НРОЗ) України». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_nroz_bl.htm
7. Спільний зі Світовим Банком проєкт МОЗ України: Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей. URL: <http://wb.moz.gov.ua>
8. Global Forum for Health Research. URL: http://www.who.int/workforcealliance/members_partners/member_list/gfhr/en/